

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XXXI. — Izdan in razposlan dne 18. junija 1870.

79.

Ukaz voditelja ministerstvu za bogočastje in uk po domenitvi z voditeljem ministerstvu za trgovino od 14. maja 1870,

o preskušnji kandidatov za učiteljstvo trgovinskih znanstev.

Veljaven za vse v državnem zboru zastopane kraljevine in dežele, razen kraljevine Galicije in Vladimirije in velike vojvodine krakovske.

Da bodo taki, katerim je treba uradnega izkaza, da so zmožni za učiteljstvo trgovinskih znanstev, imeli priliko, takšen izkaz dobiti, izdajó se po najvišji pooblastitvi ti-le propisi:

Preskuševalna komisija.

§. 1.

1. Znanstvena zmožnost, biti učitelj za trgovinska znanstva, izkazuje se s preskušnjo, v kateri ima preskuševalna komisija za učiteljstvo samostalnih realek oblast izpraševati.

2. Tej komisiji se po potrebi za izpraševalce dotičnih predmetov pridajó možje, ki jih minister za bogočastje in uk imenuje za toliko časa za kolikor druge ude preskuševalne komisije realnih šol.

3. Izpraševalci kandidatov za ta predmet so vkup samostalen oddelek preskuševalne komisije, katerej prvosednik je ravnatelj preskuševalne komisije za učiteljstvo realnih šol; a tisti izmej njih, kateri niso ob enem tudi udje le-te komisije, naj bodo pričujoči samo v takih sejah, v katerih je razgovor o stvareh tikajočih se preskušnje za trgovinske predmete.

4. Organi, katerim je izročeno nadziranje trgovinskih šol, ter udje trgovinskih in obrtniškib zbornic takih mest, v katerih imajo preskuševalne komisije svoj sedež, smejo biti v pričo pri ustni preskušnji in pri poskusni učitvi ali lekciji.

Tem organom in prvosedniku trgovinske in obrtniške zbornice mora ravnateljstvo preskuševalne komisije po kratkem potu za časa na znanje dajati, kateri dan in ob kateri uri bodo take preskušnje.

5. Za voditev te preskuševalne komisije veljajo določila, dana za preskuševalno komisijo realnih šol.

Kako se je treba zglaševati k preskušnji.

§. 2.

1. Da bode k preskušnji pripuščen, mora kandidat napisati prošnjo do ravnatelja tiste preskuševalne komisije, pred katero hoče biti preskuševan. Svoji prošnji naj priloži:

- a) izpričevalo o tem, da je z dobrim uspehom
 - α) dovršil bodi višjo gimnazijo, bodi višjo realko; ali
 - β) da je, dovršivši z dobrim uspehom nižjo gimnazijo ali nižjo realko, opravil ves in to najmenj dvoletni tečaj kakega trgovinskega učilišča;
- b) če je preteklo več nego leto dni, odkar je kandidat šole dovršil, mora dostoverno izkazati, s čim se je mej tem časom ukvarjal; priložiti mora
- c) popis svojega življenja, v katerim naj razloži, kako se je izobraževal, in kam merijo in katere predmete obsegajo posebni uki, s katerimi se je zanimal, ter naj pristavi tudi, za kateri učni jezik si je pridobil učiteljsko zmožnost.

2. Če kdo izpraševal, omenjenih pod a) ne more priložiti, ali če se priložena izpričevala preskuševalni komisiji ne zde zadostna, pa se vendar dá iz drugih okolnosti po pravici misliti, da je kandidat bil trdno in po pravilih izučevan, tedaj minister za bogočastje in uk po nasvetu ali poslušanji preskuševalne komisije razloči, če ga je pripustiti k preskušnji.

Kaj bode predmet tej preskušnji in koliko se bode zahtevalo od preskuševanca.

§. 3.

1. S preskušnjo je izkazati, da ima kandidat potrebno omiko sploh, in da je v trgovinskih znanostih popolno zvéden.

2. Glede splošne omike se zahteva:

- a) dovoljno znanje učnega jezika;
- b) zemljepis in zgodovina s posebnim pogledom na najznamenitejša trgovišča, na trgovinska razmerja različnih dežel, in bistvene momente v razvoju trgovine, pri čemer se je ozirati tudi na najvažnejša načela narodnega gospodarstva.

3. Da izkaže izučbo v svojem posebnem predmetu, mora se kandidat dati izpraševati: iz trgovinske aritmetike, knjigovodstva, trgovske korespondencije, ter iz nauka o trgovini in o menicah.

Pri tem se zahteva:

- a) iz aritmetike, da kandidat hitro in trdno računi s celimi števili, a tudi z navadnimi in desetišnimi (decimalnimi) drobci, služeč se navadnih prihitkov in izkrajšil, da hitro in trdno računi z algebrainimi količinami in razrešuje enačbe prve stopinje, da logaritme pozna in spretno rabi, da mu so znane proporcije, laška praktika, verižko pravilo, odstotni in obrestni račun, in tako tudi nauk o obrestih od obresti in o računjenji prihodkov; da zna spešno rabiti tablice, razkazujoče obresti od obresti, zadnjič da mu je znan menični, novčni in arbitražni račun;

- b) iz knjigovodstva, da je kandidatu znano, kaj je, čemu je in kakšno je redno knjigovodstvo; da so mu znani različni načini knjigovodstva in njih pomen, da pozna, kake knjige se pri tem rabijo in kakšno uredbo imajo; da zna hitro popisati, in v bukve zapisati zmišljeno kupčijo in narediti dotični sklep ali dovršek po prostem in dvojnem knjigovodstvu, postaviti in zračuniti vse različne *conti currenti*;
- c) iz nauka o trgovini in meništvu, da kandidat pozna vrste in oblike trgovstva in najvažnejše pomočke za povzdigo trgovine, ter začetne nauke trgovinskega in meniškega prava, po tem da mu je denarstvo in bankovstvo do dobrega znano.

Kakova je preskušnja.

§. 4.

Vsaka preskušnja obsega štiri razdelke, namreč: domá spisane sestavke, dela pod zaporom, ustno preskušnjo in poskusno učitev.

I. Sestavki domá pisani.

Kadar je izpolnjeno, kar se hoče po §. 2, odkaže preskuševalna komisija kandidatu dve nalogi, da ji doma izdelata; ena, namenjena izkazati obseg in trdnost njegovega znanja, mora biti vzeta iz trgovinske aritmetike ali iz knjigovodstva. Druga naloga pa bodi občnega obsežka, da se pokaže kandidatova stilistična spretnost, kakor tudi njegova omika sploh.

Izpraševancu se dovolijo štirje meseci, da izdelata omenjena sestavka.

Kandidat naj vestno pove, katere pomočke je rabil izdelujoč te naloge.

Če kandidat prošnji za pripust k preskušnji priloži kako tiskovino, katero je sam spisal, sme preiskovalna komisija, če se ji zdi, dovoliti, da ta tiskovina obvelja namesto domá pisane sestavka. V izpričevalu je to stvar izrečno omeniti in pristaviti mnenje, kolike vrednosti je ta tiskovina.

II. Dela pod zaporom.

Če doma spisani sestavki niso takšni, da bi se izpraševanec moral odvrniti, prejme povabilo k delu pod zaporom in k ustni preskušnji, ter nalogo za poskusno učitev.

S kandidati, ki povabljeni k delu pod zaporom in k ustni preskušnji ne pridejo in dovoljnega izgovora nimajo, naj se dela tako kakor da so odstopili od preskušnje. Če se vnovič pripusté k preskušnji, morajo nove domače izdelke spisati.

Izmej dveh izdelkov pod zaporom naj se eden tiče trgovske aritmetike in knjigovodstva, a drugi znanja trgovinskih in meničnih stvari, kakor tudi trgovske korespondencije. Namen teh izdelkov je, da se iz njih sodi, koliko ima kandidat trdnega in gotovega znanja brez nobenega pripomočka.

Za vsak izmej obeh izdelkov pod zaporom posebej naj se kandidatu dá po 12 ur.

III. Ustna preskušnja.

Ustna preskušnja se razteza na vse v §. 3 omenjene predele.

Kandidati se tudi utegnejo dati preskusiti iz trgovske korespondencije v katerem tujem jeziku, in tedaj se v izpričevalu posebej pové, koliko je kdo v tem zmožnosti pokazal.

O tacem slučaju ima komisija oblast, privzeti si izpraševalce za korespondencijo v tujih jezikih.

IV. Poskusna učitev.

Preskušnjo sklepa kandidatova poskusna učitev, pri kateri morajo biti pričujoči ravnatelj in vsaj dva uda preskuševalne komisije.

Sodba o njej se daje pismeno ter se prilaga preskuševalnim spisom.

Pristojbine.

§. 5.

Za preskušnjo je kandidat dolžan opraviti takso, namreč 20 gold. avstrijske veljave, in jo plača, kader prejme naloge za domače izdelke, v blagajnico, katero mu preskuševalna komisija naznani.

Opravljeni red.

§. 6.

Glede tega, kako se presojuje pismeni izdelki, in kako se pazi na kandidata, dokler dela pod zaporom, kak upliv ima oboje to delo na nadaljevanje preskušnje, kako se kandidat ustno preskušava in kako se presoja le-ta preskušnja, po tem, kako se določuje o vkupnem uspehu vsega, o ponavljanji in dopolnjevanji preskušnje, kakor tudi o pisanji zapisnika (protokola) in o podobi izpričeval, zadnjič glede tega, kako se opravila vršé, glede vsega tega tudi veljajo določbe, izdane za preskušnje kandidatov učiteljstva na samostalnih realkah.

Tschabusehnigg s. r.

80.**Ukaz ministerstva za pravosodje od 19. maja 1870,**

da se občini Novodvorska in Noroviška (Neudorf und Urwitz) v okoliš Dačiškega okrajnega sodišča na Moravskem odkazujeta.

Na podlogi §. 2ta postavbe od 11. junija 1868, Drž. zak. št. 59, odločujeta se občini Novodvorska in Noroviška iz okoliša Jamniškega okrajnega sodišča in Znojemskega okrožnega sodišča ter se odkazujeta v okoliš Dačiškega okrajnega in preiskovalnega sodišča v področji Jiglavskega okrožnega sodišča.

Ta ukaz pride v moč 1. dne julija meseca 1870.

Tschabusehnigg s. r.

81.**Ukaz ministerstev za finance in trgovino od 31. maja 1870,**

da se pri veliki colniji v Trstu ne bo več pobirala tehtarina (vagovina) od odkazanega blaga.

Po dogovoru s kraljevsko-ogerskima ministerstvoma za finance in trgovino se je sklenilo, da po zdaj ne bode več veljalo določilo dekreta dvorne kamere od 9. aprila 1818, po katerem se je proti določbi predgovora k občni colni tarifi od 5. decembra 1853, §. 26, pri veliki colniji v Trstu tudi za blago s spremnico na kak drug colni urad napoteno, da se ondi vvoznina od njega opravi, tehtarina jemala in to na spremnico iz tega namena zapisovalo, da ne bi se za isti platež še enkrat pri plačevanji vvoznine (vvoznega cola) terjalo. Torej se bode tudi za vvozno, od Tržaške velike colnije na kako colnijo v notranjem colnem okolišu s spremnico odkazano blago pri plačevanji vvoznine pobirala tehtarina, kakor se je že prej pobirala za blago, od kake druge vhodne colnije odkazano, v tem ko se je doslej glede blaga od Tržaške velike colnije odkazanega pri colniji, na katero je bilo odkazano, tehtarina samo tedaj plačevala, če se je blago poleg vaganja pri plačevanji cola uradno opravljenega po želji dotičnika še enkrat prevagalo.

Holzgethan s. r. **Pretis** s. r.

82.**Razglas ministerstva za finance od 5. junija 1870,**

da imajo male colnije I. razreda v Novoselici, Curinu in Bajašestji v Bukovini oblast, žganje za izvoz odpravljati.

Malim colnijam I. razreda v Novoselici, Curinu in Bajašestji v Bukovini daje se po vladajočih postavnih določbah oblast, odpravljati za izvoz žganje, katero se hoče s pridržkom povračila potrošnine čez colno linijo izvoziti.

Holzgethan s. r.

